

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 I

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Huis der Koningin (I) voor het jaar 2008

Nr. 10

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 25 januari 2008

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit¹, de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties², de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer³, de vaste commissie voor Financiën⁴ en de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie⁵ hebben op 20 december 2007 overleg gevoerd met minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en staatssecretaris De Jager van Financiën over:

- **de brief van de minister voor Wonen, Wijken en Integratie van 28 september 2007 naar aanleiding van een vraag van het lid Thieme over het Koninklijk Jachtdepartement, gesteld tijdens het Verantwoordingsdebat over het Financieel jaarverslag 2006 (31 031, nr. 18);**
- **de brief van de minister-president van 30 oktober 2007 met de beantwoording van schriftelijke vragen van het lid Thieme van 24 oktober 2007 (Kamervragen met antwoord 2007–2008, nr. 453);**
- **de brief van de staatssecretaris van Financiën van 19 november 2007 met de beantwoording van schriftelijke vragen van de leden Van Velzen (SP), Thieme en Ouwehand (PvdD) over jacht op het Kroondomein en het Koninklijk Jachtdepartement (Kamervragen met antwoord 2007–2008, nr. 716);**

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), ondervoorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), voorzitter, Atsma (CDA), Van Gent (GroenLinks), Poppe (SP), Waalkens (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Jager (CDA), Ormel (CDA), Koopmans (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), De Krom (VVD), Samsom (PvdA), Van Dijken (PvdA), Neppéus (VVD), Jansen (SP), Jacobi (PvdA), Cramer (ChristenUnie), Koppejan (CDA), Graus (PVV), Vermeij (PvdA), Zijlstra (VVD), Thieme (PvdD) en Polderman (SP).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Mastwijk (CDA), Ten Hoopen (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Luijben (SP), Tang (PvdA), Boekstijn (VVD), Bilder (CDA), Biskop (CDA), Koşer Kaya (D66), Van Leeuwen (SP), Dezentjé Hamming (VVD), Eijssink (PvdA), Depla (PvdA), Van Baalen (VVD), Kant (SP), Blom (PvdA), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Van Heugten (CDA), Brinkman (PVV), Kuiken (PvdA), Ten Broeke (VVD), Ouwehand (PvdD) en Lempens (SP).

² Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Van der Staaij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Wolfsen (PvdA), Hessels (CDA), Gerkens (SP), Haverkamp (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA) en Anker (ChristenUnie).

Plv. leden: Teeven (VVD), Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Atsma (CDA), Van Gent (GroenLinks), Vermeij (PvdA), Knops (CDA), Polderman (SP), Spies (CDA), Wolbert (PvdA),

Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Van Gerven (SP), Van der Veen (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouwehand (PvdD), Bouchibti (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA) en Cramer (ChristenUnie).

³ Samenstelling:

Leden: Van Gent (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Poppe (SP), Snijder-Hazelhoff (VVD), ondervoorzitter, Depla (PvdA), Van Bochove (CDA), Koopmans (CDA), voorzitter, Spies (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Haverkamp (CDA), De Krom (VVD), Samsom (PvdA), Roefs (PvdA), Neppéus (VVD), Van Leeuwen (SP), Jansen (SP), Jacobi (PvdA), Van

der Burg (VVD), Van Heugten (CDA), Vermeij (PvdA), Madlener (PVV), Ouwehand (PvdD), Bilder (CDA) en Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie).

Plv. leden: Duyvendak (GroenLinks), Van der Vlies (SGP), Polderman (SP), Remkes (VVD), Hessels (CDA), Koppejan (CDA), Ormel (CDA), Koşer Kaya (D66), Leijten (SP), Schreijer-Pierik (CDA), Kamp (VVD), Timmer (PvdA), Vos (PvdA), Zijlstra (VVD), Langkamp (SP), Gerkens (SP), Waalkens (PvdA), Van Beek (VVD), Schermers (CDA), Besselink (PvdA), Agema (PVV), Thieme (PvdD), Vietsch (CDA) en Ortega-Martijn (ChristenUnie).

Vervolg samenstellingen op blz. 2

- de brief van de staatssecretaris van Financiën van 22 november 2007 met nadere beantwoording van bovengenoemde vragen (Kamervragen met antwoord 2007–2008, nr. 719);
- de brief van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 12 december 2007 met de beantwoording van schriftelijke vragen van het lid Thieme van 24 oktober 2007 (Kamervragen met antwoord 2007–2008, nr. 871).
 - de brief van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 19 december 2007 over de beslissing op het bezwaar van Stichting De Faunabescherming tegen drukjacht (31 200-XIV, nr. 168);
- de brief van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 7 december 2007 bij de brief over de zeehondenjacht in Namibië, afkomstig van haar ambtsgenoot minister Iyambo van Namibië (31 200-XIV, nr. 155).

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD) merkt op dat zij al sinds mei 2007 onderzoekt hoe de Hofjacht wordt gefinancierd en dat zij uit de met moeite vergaarde flarden informatie slechts kan concluderen dat vijf bewindspersonen voor deze portefeuille verantwoordelijk zijn.

Waarom ressorteert het Koninklijk Jachtdepartement niet onder een bewindspersoon?

Alle baten en lasten van het Kroondomein komen volgens de ene informatiebron voor rekening van de Kroondrager, maar volgens de andere informatiebron draagt het Rijk de exploitatiekosten van dat domein net zo goed. De kosten van de jachttopzichters kunnen volgens een inmiddels openbaar geworden bijlage bij de herziening van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis uit 1970 worden gedeclareerd. Waar bevindt die bijlage zich voor inzage? Welke personeelskosten voor het Koninklijk Jachtdepartement worden op dit moment als functioneel declarabel beschouwd, uitgesplitst naar fte's en salarisniveaus, zoals bedoeld in die bijlage?

De Staat is volgens de schenkingsakte slechts blooteigenaar. In de Wet op het Kroondomein staat: derhalve is het in 1959 aan de Staat geschonkene weliswaar formeel eigendom van de Staat, economisch is het te beschouwen als aan de persoon van de Kroondrager gebonden en tot diens particuliere sfeer behorend vermogen dat ter waarborging van de bestemming ervan onder de hoede van de Staat is geplaatst. Neemt de Kroondrager zelf de baten en lasten van het Kroondomein voor zijn rekening of betaalt het Rijk mee aan het onderhoud ervan? Beide stellingen komen voor in de brief van het kabinet. Welke klopt? Wat is de bestemming van het Kroondomein? Hoe wordt de bestemming door de Staat gewaarborgd? Is het bestemd voor jachtpartijen van het Koninklijk Huis of voor het genot van de burger?

Het Koninklijk Jachtdepartement zou zijn ingericht voor representatieve jacht door het Staatshoofd. De Staat financierde het eerst alleen om die reden, maar tegenwoordig ook om toezicht op het Kroondomein en de Staatsdomeinen te houden. Het lijkt of het kabinet toegeeft dat representatieve jacht niet meer van deze tijd is. Wat is precies de definitie van «representatieve jacht»? Hoe verhoudt de representatieve jacht zich tot de overige representatieve taken van het Staatshoofd? Zijn er criteria voor geformuleerd? Valt «beheerjacht» onder de noemer representatieve jacht? Wie voert de jacht uit? Welke diersoorten worden geschoten? Representatieve jacht op beschermde soorten mag mits de minister daarvoor onthefing verleent. Waarom oefent het Koninklijk Huis plezierjacht uit op soorten waarop alleen in het kader van populatiebeheer afschot mag plaatsvinden? Afschot zou plaatsvinden onder toezicht van jachtopzieners

Volg samenvattingen van pag. 1

⁴ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Vendrik (GroenLinks), Blok (VVD), voorzitter, Ten Hoopen (CDA), ondervoorzitter, Weekers (VVD), Gerkens (SP), Van Haersma Buma (CDA), De Nerée tot Babberich (CDA), Dezentjé Hamming (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Irrgang (SP), Luijben (SP), Kalma (PvdA), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Cramer (ChristenUnie), Van der Burg (VVD), Tony van Dijk (PVV), Spekman (PvdA), Heerts (PvdA), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD), Tang (PvdA) en Vos (PvdA).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Halsema (GroenLinks), Remkes (VVD), Jonker (CDA), Aptroot (VVD), Van Gerven (SP), Jan de Vries (CDA), Van Hijum (CDA), De Krom (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Pechtold (D66), Kant (SP), Ulenbelt (SP), Van der Veen (PvdA), Anker (ChristenUnie), Nicolai (VVD), De Roon (PVV), Van Dam (PvdA), Smeets (PvdA), Karabulut (SP), Thieme (PvdD), Heijnen (PvdA), Roefs (PvdA) en Mastwijk (CDA).

⁵ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Van Gent (GroenLinks), voorzitter, Van der Staaij (SGP), Kamp (VVD), Arib (PvdA), Poppe (SP), Weekers (VVD), ondervoorzitter, Dijsselbloem (PvdA), Depla (PvdA), Van Bochove (CDA), Sterk (CDA), Van der Ham (D66), Vietsch (CDA), Verdonk (Verdonk), Abel (SP), Jansen (SP), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Wolbert (PvdA), Van der Burg (VVD), Van Heugten (CDA), Bouchibti (PvdA), Jasper van Dijk (SP), Thieme (PvdD), Fritsma (PVV) en Van Toorenburg (CDA).

Plv. leden: Bilder (CDA), Dibi (GroenLinks), Nicolai (VVD), Timmer (PvdA), Kant (SP), Blok (VVD), Bouwmeester (PvdA), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Willemse-van der Ploeg (CDA), Pechtold (D66), Blanksma-van der Heuvel (CDA), Neppéus (VVD), Karabulut (SP), De Wit (SP), Voordewind (ChristenUnie), Heijnen (PvdA), Zijlstra (VVD), Haverkamp (CDA), Leerdam (PvdA), Ulenbelt (SP) en Madlener (PVV).

die in dienst zijn van de Koningin en de functie van bijzonder opsporingsambtenaar (boa) vervullen, maar zij verrichten geen controle ter plaatse. Hoe kunnen zij ervoor zorgen dat er integer wordt gejaagd op soorten waarvoor ontheffing is verleend? Hoe kunnen zij voorkomen dat de toegestane beheerjacht wordt gebruikt voor jachtpartijen waaraan het Koninklijk Huis en hun gasten mogelijk zonder vergunning deelnemen? Waarom moet de mogelijkheid tot representatieve jacht op basis van beheerjacht worden geboden?

Wat vindt het kabinet van de voorwaarden voor subsidieverlening in verband met de beperkte openstelling van het Kroondomein? Wordt er wel aan alle voorwaarden voldaan?

Wil de minister van LNV ingaan op de sterke twijfels die de rechter tijdens de door Faunabescherming aangespannen bezwaarprocedure heeft geuit over de argumenten die zij heeft aangevoerd om in de provincie Gelderland tijdelijk drukjacht toe te staan?

Mevrouw **Van Velzen** (SP) vindt dat het parlement inzicht moet hebben in het kostenplaatje dat hangt aan de parlementaire constitutionele monarchie die Nederland is om af te kunnen wegen welke kosten al dan niet strikt bij de uitoefening van het ambt van koning of koningin horen, dus wat functioneel declarabele kosten zijn. Daarvoor is transparantie nodig. Hoeveel kost het koningshuis eigenlijk? Het wordt maar niet duidelijk. Welk ministerie neemt welke kosten voor zijn rekening? Weet het kabinet het niet of wil het het parlement daar niet van op de hoogte stellen? De koninklijke jacht is noch terug te vinden op de begroting van het Koninklijk Huis, noch op die van LNV. De Kamer krijgt hier in de toekomst meer helderheid over, maar hoeft daar volgens de minister-president geen hoger aggregatieniveau van te verwachten. Dit is niet hoopgevend. Willen de bewindslieden toezeggen dat de Kamer helder inzicht krijgt in alle kosten van het koningshuis, inclusief de jacht? Alle baten en lasten van de jacht zouden voor rekening komen van de Kroondrager. De Staat zou daarbij de rol van blooteigenaar vervullen en erop toezien dat het vermogen in alle redelijkheid in stand gehouden wordt. Wat betekent dit precies? Geldt voor dit privé-eigendom hetzelfde als voor alle burgers, namelijk dat de minister of de provincie voor sommige aangelegenheden ontheffing moet verlenen en dat de provincie over de inrichting van het landelijk gebied gaat? De tabel van het kabinet is verwarrend. Is de heer Kuper de rentmeester? Is hij zowel in dienst van de Koningin als van het ministerie van Financiën? Is hij ook de jagermeester? Wie controleert wie? Hoe kan beroep tegen een ontheffing worden aangetekend? Hoe kan het parlement inzicht krijgen in de ontheffingen die de heer Kuper, het Kroondomein of het koningshuis hebben gekregen? Wie controleert de verstrekking van subsidies op grond van de Subsidieregeling Natuurbeheer (SAN)? Wie controleert de jacht? Hoe kan aan de Nederlandse belastingbetaler worden uitgelegd dat de Kroondrager een natuursubsidie van bijna €700 000 ontvangt, een subsidie voor functionele kosten van bijna €500 000 en voor wildrasters van meer dan €150 000? Wat zijn functionele kosten precies? Hebben de gasten van het Koninklijk Huis voor de representatieve jacht ook jachtaktes nodig? Waarom het jachtdepartement niet opheffen? Er bestaat geen nut en noodzaak tot handhaving van dat instituut. Artikel 6 van de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis kan dus worden geschrapt.

In de wetgeving staan tegenstrijdigheden over de jacht op damherten. Is de Kroondrager of haar rentmeester daarvoor ontheffing verleend, terwijl het om een beschermde diersoort gaat?

Klopt het dat de minister zich weinig gelegen laat liggen aan het beroep van de niet-gouvernementele organisatie (NGO) Faunabescherming tegen haar besluit en aan de twijfels die de rechter aan de argumenten voor haar besluit heeft geuit? Garandeert de minister dat er in het seizoen 2007–2008 geen drukjacht wordt geopend? Stelt zij de Kamer op de

hoogte van de beslissing in beroep van de rechter? Belooft zij geen onomkeerbare stappen te zetten alvorens hierover met de Kamer te hebben gesproken?

Het kabinet van Namibië stelt in zijn brief dat de jacht op zeehonden er wordt voortgezet. De minister heeft daarop een importverbod op pelsrobberijen afgekondigd. Is zij bereid om te lobbyen voor een Europees importverbod? Is zij ook bereid om haar Turkse collega op te roepen tot het afkondigen van een importverbod op zeehondenbont in het algemeen en op pelsrobberijenbont uit Namibië in het bijzonder? Turkije is de grootste importeur van pelsrobberijenbont.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD) realiseert zich dat het Kroondomein en het Staatsdomein Hoog Soeren tot de mooiste natuurgebieden van Nederland behoren. Daarom moet er zeer zorgvuldig mee om worden gegaan. Hoe groot zijn precies de delen van het Kroondomein en het Staatsdomein die voor de burger zijn opengesteld?

In de brief van 16 november 2007 staat dat het Kroondomein door de Kroondrager wordt geëxploiteerd en dat alle baten, lasten en exploitatiesaldi van het Koninklijk Jachtdepartement voor zijn of haar rekening komen. Een bedrag van ruim €400 000 aan personeelskosten, dus kosten voor jachtopzieners et cetera kan echter volgens een regeling uit 1970 worden gedeclareerd aan de Staat. Waarom is die mogelijkheid ooit geschapen?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks) is blij dat de jacht op de cijfers van het koningshuis geopend is, want wat de Staat aan het Kroondomein uitgeeft, moet transparant zijn. De Kamer heeft herhaaldelijk om inzicht in de kosten van het Koninklijk Huis gevraagd. Mevrouw Van Gent doet dan ook een moreel beroep op de minister om tijdens dit algemeen overleg een duidelijk overzicht van alle kosten aan te leveren. Ook doet zij een moreel beroep op de koninklijke familie om officieel bekend te maken dat zij in binnen- en buitenland met druk-, drijf- en plezierjacht stopt en dat zij voortaan alleen professionele jagers voor beheerjacht laat zorgen. De opvattingen over dierenwelzijn in de samenleving zijn veranderd. Het koningshuis dient dat te beseffen. Als het toch van schieten houdt, laat het dan schieten op kleiduiven of anderszins gaan paintballen of lasergamen; het hoeft niet per se op levende wezens te schieten.

Wil de minister op Europees niveau een punt van zeehondenjacht maken? Wil zij haar verzet tegen de bedenkingen van de rechter en de Kamer tegen drukjacht opgeven?

Mevrouw **Jacobi** (PvdA) vindt dat er tijdens de begrotingsbehandelingen al genoeg over de begroting voor het Koninklijk Huis is gesproken en dat al is afgesproken dat er meer transparantie in de onderscheiden begrotingen komt. Ook over drukjacht is al uitgebreid gedebatteerd. Dit algemeen overleg is dus overbodig.

Uit alle stukken blijkt dat het de taak van het Koninklijk Jachtdepartement is om fauna te beheren en om het benodigde afschot te verzorgen. Dat is beheerjacht, geen plezierjacht. Er is op Het Loo ook geen sprake van drijfjacht. De jachtmeester heeft voorts laten weten, geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot drukjacht op zwijnen, omdat beheerjacht afdoende is. Het Koninklijk Huis dient beheerplannen in, dus houdt zich aan de regels. Het heeft net als andere burgers het recht om gebruik te maken van subsidieregelingen voor natuurbeheer. De stukken over de verdeling van de verantwoordelijkheden zijn ook transparant.

De rechter moet nog uitspraak doen over de eventuele vergunningverlening voor drukjacht op zwijnen op de Veluwe. De minister van LNV doet hier dus in dit stadium geen uitspraak over.

Zeehonden mogen waar dan ook ter wereld niet louter om hun pels worden bejaagd.

Tot spijt van de heer **Atsma** (CDA) organiseren sommige fracties via dit algemeen overleg volgens hem een soort drijfjacht op het Koninklijk Huis en de Kroondrager. Hij heeft waardering voor de opheldering die het kabinet in meerdere brieven heeft gegeven over de jacht door het Koninklijk Huis. Het is hem duidelijk dat het om een uniek gebied gaat en dat de flora en fauna daarvan behouden moeten blijven.

Klopt het dat de rentmeester alleen verantwoording over het faunabeheer hoeft af te leggen aan de staatssecretaris of minister van Financiën en niet aan de minister van LNV? Dat zou raar zijn. Hoe zit het met het afleggen van verantwoording voor het faunabeheer in het eigenlijke Kroondomein en de Staatsdomeinen?

Welke geleverde diensten staan er tegenover de functionele kosten? Zijn de prijzen daarvan marktconform?

Het zou onverstandig zijn als de minister inhoudelijk inging op de procedure die bij de rechtbank is aangespannen tegen haar besluit om drukjacht tijdelijk toe te staan.

Is de minister van LNV bereid om de pelsrobberijjacht in Namibië op de agenda van de eerstvolgende EU-Landbouwraad zetten?

De heer **Graus** (PVV) vindt dat de leden van het Koninklijk Huis niet bepaald het goede voorbeeld geven door met elitaire plezierjacht door te gaan. Hij denkt dat het Koninklijk Huis veel geliefder wordt als het daarmee stopt, aangezien meer dan 90% van de bevolking tegen plezierjacht is. Hoeveel dieren worden er jaarlijks tegen de hekken opgejaagd en sneuvelen er tijdens de jacht op het Kroondomein, dat hermetisch afgesloten is? Ooggetuigen vertellen dat er op deze oneerlijke manier wordt gejaagd. Is de minister hiervan op de hoogte?

Noodafschot moet plaatsvinden door één gekwalificeerde jager van Staatsbosbeheer – dus niet door meerdere tegelijk – zodat het dier in kwestie een pijnloze dood sterft. Niet alle jagers zijn beroepsjager.

Het is ontoelaatbaar dat de belastingbetaler voor het plezierjacht en de plezierjacht van een van de rijkste families van Europa betaalt. Hoeveel belastinggeld wordt er aan het Kroondomein of zelfs het gehele koningshuis uitgegeven? Wie controleert de jacht?

Wil de minister geen onomkeerbare stappen zetten ten aanzien van drukjacht?

Is zij bereid om te lobbyen voor een Europees verbod op import van zeehondenbont?

Antwoord van de bewindslieden

De **minister** antwoordt dat de brief van het kabinet en het overzicht van het beheerregime van de terreinen van Kroondomein Het Loo wel degelijk inzicht verschaffen in hoe het Kroondomein is opgebouwd, wat de delen ervan zijn en wat de afspraken daarover zijn. Er is zelfs inzicht in de subsidiestromen gegeven.

In de brief van het kabinet staat dat het Kroondomein een particulier landgoed met meerdere functies is en als doelstelling heeft: behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden bij een verantwoord financieel beheer. Houtproductie is een van de belangrijkste onderdelen van verantwoord financieel beheer. Het beheer van wilde hoefdieren is daarop afgestemd. Het Kroondomein is dus zowel jachtgebied als natuurgebied. In de brief van het kabinet staat voorts dat 1205 hectare van het eigenlijke Kroondomein het gehele jaar is opengesteld, evenals 600 hectare van Staatsdomein, afdeling Hoog Soeren en 650 hectare van Staatsdomein, afdeling Paleispark, dus bij elkaar 2455 hectare. Afgesloten voor publiek van 15 september tot 25 december is het eigenlijke Kroondomein van 5495 hectare en 2400 hectare van Staatsdomein, afdeling Hoog Soeren, dus 7895 hectare in totaal. De afsluiting heeft te maken met de bronsttijd. Alleen voor het eigenlijke Kroondomein van circa 1200 hectare, dat het

gehele jaar is opengesteld, wordt een natuurbeheervergoeding gegeven. Voor de plaatsen waar natuur wordt beheerd en opengesteld, wordt dus subsidie verstrekt. Op pagina 6 onder 2.1 van de brief van 16 november 2007 staat wat er precies aan beheersubsidies is verstrekt. Dit is conform de regels en procedures die voor iedereen gelden, gebeurd.

De uitgaven van de Staat aan het Koninklijk Jachtdomein en het Kroondomein zijn terug te vinden in de begrotingen van de departementen. Alle kosten die samenhangen met het Koninklijk Huis zijn bovendien opgenomen in de memorie van toelichting bij hoofdstuk I van de Rijksbegroting betreffende het Huis der Koningin. De minister-president heeft toegezegd, na te gaan hoe in de begroting voor 2009 een verdiepingsslag kan worden gemaakt. Het ministerie van Algemene Zaken is die toezegging aan het uitwerken.

De minister van LNV verstrekt subsidies voor natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer. De Dienst Regelingen is met de uitvoering van de subsidieverstreking belast. Controle wordt gehouden door de Algemene Inspectiedienst (AID). Dit geldt voor alle aanvragers. Er geldt geen bijzonder regime voor het koningshuis, zij het dat de subsidieverstreking in het kader van de inrichting landelijk gebied (ILG) naar de provincies is overgeheveld, maar de minister nog steeds voor de opdracht tekent. De minister regelt ook de ontheffingen, omdat het om een bijzondere persoon gaat: het Staatshoofd.

Op pagina 6 van de brief van 16 november 2007 staat precies hoeveel subsidie er is verstrekt. Daarvoor geldt het zelfde regime als voor elke andere subsidieaanvrager, zowel in de aanvraag- als in de controle- als in de bestedingsfase.

Bijzondere opsporingsambtenaren (boa's) zijn beëdigde ambtenaren.

Sowieso zijn alle opsporingsambtenaren aan een ambtseed gebonden.

Aan hun integriteit en de integriteit waarmee zij hun werk uitvoeren, twijfelt de minister daarom geenszins. Zij schieten zelf mits zij over een jachtakte beschikken. Anders zien zij erop toe dat anderen zich aan de regels houden. Gasten van het koningshuis die deelnemen aan populatiebeheer door middel van afschot, moeten in het bezit zijn van een jachtakte.

Meer dan 90% van de bevolking is tegen plezierjacht, maar die vindt ook niet plaats in het Kroondomein. De oproep van mevrouw Van Gent aan de koninklijke familie mist dus doel. Wel zorgen jachtopzieners voor afschot of zien daarop toe in het kader van populatiebeheer van wilde hoefdieren. Daarvoor blijkt de steun van meer dan 90% van de bevolking te hebben.

Er is inderdaad een ontheffing voor jacht op damherten verleend en wel omdat de afmetingen van het Kroondomein niet volstaan om een volwaardige populatie van edelherten en damherten te handhaven.

Bovendien concurreert het damhert met het edelhert. Daarom wordt er in het Kroondomein gestreefd naar een nulstand van het damhert. Elders op de Veluwe, in Zeeland en in de Amsterdamse waterleidingduinen zijn de populaties van het damhert groot genoeg, zodat de nagestreefde nulstand in het Kroondomein geen bedreiging vormt voor de gunstige staat van instandhouding van het damhert in Nederland.

Met «representatieve jacht» wordt bedoeld dat gasten van het Koninklijk Huis kunnen worden uitgenodigd om deel te nemen aan beheerjacht, dus aan afschot in het kader van populatiebeheer. Representatieve jacht is dus beheerjacht, uitgevoerd door leden van het Koninklijk Huis en hun gasten. Zij dienen allen in het bezit van een jachtakte te zijn en volgens de geldende wet- en regelgeving voor afschot te zorgen. Daarop zien boa's op dezelfde manier toe als de mensen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten doen. Zij hebben allemaal de zelfde kwalificaties en deskundigheid en hebben de zelfde ambtseed afgelegd.

De aan het Kroondomein verleende ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet ziet op afschot van in het wild levende hoefdieren en heeft betrekking op zowel het eigenlijke Kroondomein als de Staatsdomeinen Hoog Soeren en Paleispark. Aan de ontheffing is het voorschrift

verbonden dat jaarlijks aan de minister van LNV verantwoording wordt afgelegd over de aantallen geschoten dieren. Over faunabeheer wordt dus niet alleen aan de staatssecretaris van Financiën verantwoording afgelegd.

Voor het afschot van wilde hoefdieren in het Kroondomein is het noodzakelijk te weten wat de na te streven, dus optimale voorjaarsstand in het kader van populatiebeheer is. Die is voor edelherten 250 tot 300, voor damherten 0, voor reeën 400 tot 500 en voor wilde zwijnen 240. In seizoen 2006–2007 zijn er in dat kader 273 edelherten afgeschoten, 16 damherten, 56 reeën en 121 wilde zwijnen. Er komen geen dieren om doordat zij tegen de rasters om het domein aanlopen als gevolg van activiteiten die verband houden met afschot. Daarvoor zijn de spelregels te streng.

Afschot gebeurt ook onder toezicht.

Professionele jachtopzieners zorgen voor noodafschot in het Kroondomein. Staatsbosbeheer speelt hier geen rol in.

Het ontwerp van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) inzake het verbod op import van pelsrobberbont uit Namibië moet nog aan de Raad van State worden voorgelegd. Het kan tijdig voor aanvang van het jachtseizoen in juli 2008 in werking treden.

De minister stelt dit verbod zeker bij haar collega's binnen de EU aan de orde en doet dat zelfde wellicht ook via de reguliere contacten met haar Turkse collega.

De **staatssecretaris** antwoordt dat de twee gebieden waaruit Het Loo bestaat samen met het Kroondomein een aaneengesloten landgoed van meer dan 10 000 hectare vormen en een rijke cultuurhistorie, grote biologische diversiteit en veel landschapsschoon bezitten. Het beheer van dit grote landgoed brengt veel kosten mee. Twee van de drie gebieden zijn door de Kroondrager aan de Staat geschonken. Het eigenlijke Kroondomein is te beschouwen als economisch eigendom van de Kroondrager. Het is in 1959 aan de Staat geschonken om te voorkomen dat het uiteenvalt. De Staat is er echter krachtens de Wet op het Kroondomein van 1971 slechts blooteigenaar van. Toch stelt de Kroondrager veruit het grootste gedeelte van dit gebied van 25 december tot 15 september gratis voor publiek open. Een kleiner gedeelte is het hele jaar open.

Een ander deel van het gebied is Staatsdomein Het Loo, afdeling Hoog Soeren. Dat gebied was tot 1971 in bezit van de Kroondrager. Daarna is het dankzij de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis Staatsdomein geworden. De Staat is zowel eigenaar als gebruiker van dat gebied. De Tweede Kamer bepleitte in 1971 dat beide unieke gebieden als één natuurgebied werden beheerd en in stand gehouden. Daarom is in de memorie van toelichting op de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis vastgelegd dat voor beide gebieden een en de zelfde rentmeester werd benoemd.

Het derde deel van het gebied, Staatsdomein Het Loo, afdeling Paleispark, wordt sinds het overlijden van koningin Wilhelmina beheerd door het ministerie van Financiën. De Staat is eigenaar en gebruiker van dit gebied. Het heeft dezelfde rentmeester als beide andere terreinen. De Kroondrager is vanwege zijn positie van vruchtgebruiker verantwoordelijk voor het faunabeheer van het eigenlijke Kroondomein en het Staatsdomein Hoog Soeren. Het ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor het faunabeheer van het Paleispark. Dat ministerie heeft deze taak via een beheersopdracht overgedragen aan de rentmeester, die in dienst is van Hare Majesteit de Koningin.

De Dienst Koninklijk Huis is in dezen min of meer te beschouwen als hoveniersbedrijf, want het voert in opdracht van het ministerie van Financiën werkzaamheden op de Staatsdomeinen uit. Daar staat een marktconforme vergoeding tegenover. De kosten van het toezicht op het Staatsdomein, afdeling Hoog Soeren, zijn waarschijnlijk zelfs lager dan indien een particulier hoveniers- of beveiligingsbedrijf deze taak zou uitvoeren.

De personele kosten worden immers reeds via de functionele kosten bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gedeclareerd, waardoor de materiële kosten overblijven. De drie in de brief van 16 november 2007 genoemde bedragen worden door de Staatsdomeinen aan het eigenlijke Kroondomein en het Koninklijk Jachtdepartement betaald. In die brief staat ook dat de Kroondrager, net als iedere andere private vruchtgebruiker, in het kader van natuurbeheer en mits die aan de voorwaarden van de regelingen voldoet, enkele subsidies ontvangt. Tot slot declareert de Dienst Koninklijk Huis twee soorten functionele kosten bij de ministers van BZK en voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI). De samenwerking tussen het eigenlijke Kroondomein en de Staatsdomeinen blijkt zeer geschikt om het gebied te beheren en in stand te houden en om de aanwezige waarden nader te versterken. Een gezamenlijke beleidsvisie vormt daarbij een goede basis voor de integrale beheerplannen van bos, fauna en flora voor het gehele Kroondomein Het Loo. In vergelijking met andere natuurgebieden is het beheer van Kroondomein Het Loo efficiënt en draagt het bij aan de verdere ontwikkeling van hoge natuurwaarden. De minister-president heeft meer transparantie in de begroting voor het Koninklijk Huis voor 2009 toegezegd. Nu al heeft het kabinet naar beste weten en kunnen alle bedragen die de Staat aan het eigenlijke Kroondomein verstrekt, vermeld in de brief van 16 november 2007.

De drie bedragen die de Staatsdomeinen aan het eigenlijke Kroondomein en het Koninklijk Jachtdepartement betalen, komen niet ten gunste van het Kroondomein, maar zijn vergoedingen voor geleverde diensten door Hofpersoneel ten behoeve van de Staatsdomeinen. De LNV-subsidies zijn een vergoeding voor zogenoemde groene diensten, de ministers van BZK en voor WWI dragen bij aan functionele kosten. In de memorie van toelichting op de Wet op het Kroondomein is bepaald dat de Kroondrager alle inkomsten uit het Kroondomein geniet. Daar staat tegenover dat hij alle op dat domein drukkende lasten en kosten van beheer draagt. Dit neemt niet weg dat de Kroondrager ter dekking van de kosten een beroep mag doen op regelingen. Iedere andere instelling mag dat ook. De financiële bijdragen van de Staat die ten goede komen aan het Kroondomein, hebben een wettelijke basis.

De Kroondrager bezit het jachtrecht op het eigenlijke Kroondomein en op Staatsdomein, afdeling Hoog Soeren. Op die terreinen is de Kroondrager dus verantwoordelijk voor het faunabeheer. De jagermeester voert die taak uit en legt hierover verantwoording af aan degene die over het jachtrecht beschikt: de Kroondrager. Dit speelt zich allemaal af in de private sfeer. Dit is niet anders dan het geval waarin een hoveniersbedrijf aan een landgoedeigenaar verantwoording aflegt over de door hem verrichte diensten. Op Staatsdomein, afdeling Paleispark, beschikt de Kroondrager niet over het jachtrecht. De Staat is daar dus verantwoordelijk voor het faunabeheer. Op dit terrein wordt het faunabeheer via een beheersopdracht opgedragen aan de rentmeester, die voor de uitvoering daarvan verantwoording aflegt aan de minister van Financiën.

Wat is er functioneel aan de declaratie van de Dienst Koninklijk Huis voor de jachtopzieners van het Koninklijk Jachtdepartement? In 1970 is in de memorie van toelichting op de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis vastgelegd dat de kosten voor de leden van de Hoforganisatie die de Koningin niet uit haar a-component betaalt, bij de Staat kunnen worden gedeclareerd. Dit geldt dus ook voor de werknemers van het Koninklijk Jachtdepartement. Zij maken deel uit van de Hoforganisatie.

Het overgrote deel van het Kroondomein is voor het overgrote deel van het jaar geopend voor publiek. Een klein gedeelte is het hele jaar gesloten en een ander klein gedeelte is het hele jaar geopend. Het overgrote deel van het Kroondomein wordt gedurende enkele maanden gesloten vanwege de bronsttijd. Gebieden die onder Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Gelders landschap vallen, worden daar net zo goed voor afgesloten, soms zelfs permanent.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD) vraagt welke personeelskosten voor het Koninklijk Jachtdepartement als functioneel declarabel worden beschouwd. Wil het kabinet ervoor zorgen dat de bijlage waarin dit staat, de Kamer bereikt? Nu kan de Kamer niet goed beoordelen op grond van welke afspraken deze kosten kunnen worden gedeclareerd. Bestaat er een formele regeling op basis waarvan onderhoudskosten voor het Kroondomein kunnen worden gedeclareerd of is er ooit een afspraak gemaakt?

Mevrouw **Van Velzen** (SP) krijgt van de uitspraak van de staatssecretaris dat het kabinet naar beste weten en kunnen heeft geantwoord op de vragen van de Kamer het gevoel dat er een addertje onder het gras zit. Wat is de Hoforganisatie eigenlijk, waarvoor €500 000 aan functionele kosten is vergoed? Wat zijn functionele kosten precies? Klopt het dat de heer Kuper de rentmeester en de jagermeester is? Is hij ambtenaar, particulier en deel van de Hofhouding? Hoe zit dat precies? Is het niet tijd om de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis op het punt van de jacht te wijzigen om onduidelijkheid te voorkomen? Kan het Koninklijk Jachtdepartement niet worden opgeheven? Staatsbosbeheer en het ministerie van LNV hebben ook geen jachtdepartement. Waarom laten wij buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders onze beheerjacht uitvoeren? Waarom noemen wij dat representatieve jacht? Beheerjacht moet gewoon door professionals worden uitgevoerd en niet door mensen die contact met het Nederlands kabinet of koningshuis willen.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD) wil weten wat precies het overgrote deel van de domeinen is dat het hele jaar voor de burger geopend is.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks) vraagt of de Kamer de begroting voor het Kroondomein kan ontvangen, zodat zij duidelijk kan zien waaraan geld wordt uitgegeven en waarmee geld wordt verdiend. Er wordt voor het plezier aan beheerjacht gedaan. Dat blijkt uit het feit dat andere koninklijk huizen ervoor worden uitgenodigd. Hieraan moet een eind komen. Mevrouw van Gent doet nogmaals een morele oproep aan het Koninklijk Huis om de beheerjacht over te laten aan professionals en er zelf mee te stoppen.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA) vraagt of de staatssecretaris wil toezeggen, meer inzicht te verschaffen in de zaken waarvoor subsidie aan het Koninklijk Huis wordt verleend. Organisaties moeten ook productbegrotingen en jaarrekeningen opstellen, zodat duidelijk wordt welke prestaties in ruil voor subsidies zijn geleverd.

De indruk van de heer **Atsma** (CDA) is versterkt dat sommige fracties een heuse drijfjacht op het Koninklijk Huis hebben geopend. Waarom zouden 16 miljoen Nederlanders wel aan beheerjacht mogen doen, mits die volgens de regels verloopt en zij in het bezit van een jachtakte zijn, maar de leden van het Koninklijk Huis niet?

De heer **Graus** (PVV) vindt het nog steeds onnodig dat geld van de Nederlandse belastingbetaler wordt uitgetrokken voor het vertier van het koningshuis. Uit de genoemde aantallen afgeschoten dieren blijkt dat er een massamoord is gepleegd. Dit is geen beheerjacht meer. Waarom wordt er niet preventief gewerkt? Professionals moeten beroepsmatig voor afschot zorgen.

Het Koninklijk Jachtdepartement moet worden opgeheven. Als de staatssecretaris niet kan antwoorden op de vragen die daarover zijn gesteld, is dat een schande. Dan betekent het dat het over de hoofden van de Kamerleden en de belastingbetaler wordt gefinancierd. Nu kunnen de Kamer-

leden niet zien of de financiën van het Koninklijk Jachtdomein op orde zijn. Van hoveniersbedrijven is dat wel vast te stellen.

De **minister** antwoordt dat de representatieve jacht aan de regels voor beheerjacht voldoet. Het Staatshoofd heeft recht op representatieve jacht vanwege haar representatieve taak. Van de overige representatieve taken van het Staatshoofd kan de minister geen opsomming geven, maar zij weet dat daar ontvangsten en wandelingen op buitenverblijven bij horen. Deelnemers aan de representatieve jacht dienen zich wel aan de Nederlandse spelregels te houden. Aan beheerjacht zou men het plezier kunnen en mogen beleven dat men bijdraagt aan flora en fauna. Daarmee is het nog geen plezierjacht. Representatieve jacht is niet gelijk aan beheerjacht, maar valt daaronder.

Het hele jaar open is 2455 hectare. 7895 hectare is het hele jaar met uitzondering van de periode van 15 september tot 25 december open. In die periode is dat gebied gesloten vanwege de bronstijd en de beheerjacht. Slechts een deel is permanent afgesloten: het bewoonde gedeelte in het Paleispark. Dat bedraagt enkele hectaren.

In alle drie de delen van het Kroondomein wordt een belangrijke bijdrage aan natuurbehoud, natuurbeheer en natuurontwikkeling geleverd. Bovendien worden zij maximaal opengesteld voor alle 16,5 miljoen inwoners van Nederland. Daarom mag het Koninklijk Huis hiervoor vergoedingen ontvangen. Staatsbosbeheer zou ook vergoedingen ontvangen als het een bijdrage leverde. Onder natuurbeheer vallen flora en fauna, dus bomen en dieren. Beide worden zorgvuldig beheerd.

De **staatssecretaris** antwoordt dat de kosten van het beheer van Het Loo de vergelijking met de kosten van andere schitterende natuurgebieden goed doorstaan. Er wordt dus geen belastinggeld verkwest.

De functionele kosten van het Koninklijk Jachtdepartement die bij het ministerie van BZK worden gedeclareerd, betreffen de kosten voor de zes à zeven jachttopzienaars die de fauna in het gehele Kroondomein beheren. Het kabinet heeft door in de brief van 16 november 2007 een uitsplitsing van de kosten op te nemen, vooruitgelopen op de door de minister-president gedane toezegging dat de begroting voor het Koninklijk Huis voor 2009 transparanter wordt. Het kabinet heeft inzicht gegeven in wat de betreffende bewindspersonen, dus het Rijk, aan het Kroondomein hebben uitgegeven.

Er is een en dezelfde rentmeester om continuïteit en kwaliteit van beheer te waarborgen op basis van het integrale beheerplan voor het gehele Kroondomein. Op 4 juni 2005 is daartoe een convenant afgesloten tussen de staatssecretaris van Financiën en de rentmeester van het eigenlijke Kroondomein ten behoeve van een structurele samenwerking tussen de Staat, het ministerie van Financiën en de rentmeester van Het Loo. De rentmeester legt over het eigenlijke Kroondomein verantwoording af aan de Kroondrager. Over de Staatsdomeinen legt hij verantwoording af aan de minister van Financiën en wel omdat hij door dat ministerie is ingehuurd om de beheertaak uit te voeren.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD) verzoekt dringend om inzage in de bijlage waarin de functionele kosten staan uitgesplitst.

Mevrouw **Van Velzen** (SP) vraagt of de minister toezegt, in het kerstrees geen onomkeerbare stappen te zetten op het vlak van drukjacht op zwijnen.

Plezierjacht is overbodige, nutteloze jacht. Boa's die jager zijn, moeten kennelijk toezicht houden op een Koningin of Koning uit het buitenland terwijl die aan beheerjacht doet. Wie gelooft nu dat die een Koning of Koningin op de vingers tikken als zij zich niet aan de regels houden? Is dit ooit gebeurd?

Wil de staatssecretaris het convenant tussen de rentmeester en de staatssecretaris van Financiën naar de Kamer sturen?

Is er echt €500 000 aan slechts zes of zeven jachtopzienaers uitgegeven?

Wil de staatssecretaris hier meer details over aandragen?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks) vindt op jacht gaan ter representatie van Nederland geen reclame voor Nederland. Beheerjacht moet alleen door professionals worden uitgevoerd en niet door buitenlandse gasten van het Koninklijk Huis die daar plezier aan beleven.

Mevrouw Van Gent claimt als parlementariër haar recht op inzage in de begroting voor het Kroondomein, aangezien die op het ministerie van Financiën ook bekend is.

De heer **Graus** (PVV) wil niet alleen in de toekomst cijfers zien, maar ook met terugwerkende kracht. Hij verduidelijkt dat hij alleen tegen subsidiëring van vertier van de koninklijke familie is, niet tegen het geven van een vergoeding voor het doorknippen van lintjes. De representatieve jacht moet worden afgeschaft.

De **minister** antwoordt dat de rechter nog uitspraak moet doen over de drukjacht. Verder mag er in januari en februari vanwege de zoogtijd sowieso niet worden gejaagd. Voor 1 maart 2008 worden er ten aanzien van drukjacht dus geen onomkeerbare stappen gezet.

Representatieve jacht verloopt volgens de regels die gelden voor beheerjacht. De deelnemers dienen over een jachtakte te beschikken en afschot dient volgens de regels plaats te vinden.

Boa's doen hun werk consciëntieus. Zij hebben een ambtseed afgelegd. Niet bekend is of zij ooit hoogwaardigheidsbekleders op de vingers hebben getikt.

De **staatssecretaris** antwoordt dat hij de bijlage bij de memorie van toelichting op de herziening van het financieel statuut van het Koninklijk Huis, waarom enkele Kamerleden veelvuldig hebben verzocht, gewoon bij het Centraal Informatiepunt (CIP) van de Tweede Kamer heeft opgevraagd ter voorbereiding van dit algemeen overleg. Het stuk is openbaar en draagt nummer 10 685.

De staatssecretaris zal het convenant tussen de staatssecretaris van Financiën en de rentmeester van het eigenlijke Kroondomein inzake het zakelijk beheer van Kroondomein Het Loo aan de Kamer toesturen. Het staat genoemd in de brief van 16 november 2007.

In de brief en eerder in dit algemeen overleg heeft de staatssecretaris details genoemd die verband houden met de functionele kosten die worden gedeclareerd. Hiermee heeft hij vooruitgelopen op de toezegging van de minister-president dat de begroting voor het Koninklijk Huis voor 2009 transparanter wordt.

Bij wet is bepaald dat de begroting van het eigenlijke Kroondomein aan de minister van Financiën wordt toegezonden omdat hij er als blooteigenaar op moet toezien dat het blooteigendom in stand blijft overeenkomstig de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis. Dergelijke stukken zijn vertrouwelijk, aangezien de begroting van het eigenlijke Kroondomein een privé-exploitatie betreft. Wel wordt en is bekendgemaakt wat het Rijk bijdraagt aan het Kroondomein.

De staatssecretaris zal de minister van BZK vragen de Kamer schriftelijk te informeren over de kosten voor de jachtopzienaers.

Toezeggingen

- De staatssecretaris van Financiën stuurt de Kamer het convenant tussen de staatssecretaris van Financiën en de rentmeester toe.

- De staatssecretaris van Financiën zal de vraag over de vergoeding aan de jachtopzieners doorgeleiden aan de minister van BZK.

De voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Schreijer-Pierik

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Leerdam

De voorzitter van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Koopmans

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Blok

De voorzitter van de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie,
Van Gent

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Berenschot